

Chambre des Représentants.

SEANCE DU 31 MAI 1925.

Projet de loi approuvant la Convention Anglo-Belge sur la transmission des actes judiciaires et l'établissement des preuves (1).

RAPPORT.

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION PERMANENTE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES (2),
PAR M. CARTON DE WIART.

MESSEURS,

La Convention conclue à Londres, le 21 juin 1922, entre la Belgique et la Grande-Bretagne et dont le Gouvernement demande l'approbation aux Chambres, a pour objet de parer aux inconvénients qui résultent de la non-adhésion de la Grande-Bretagne à la Convention de La Haye du 17 juillet 1918, réglant les rapports entre la Belgique et la plupart des pays de l'Europe Continentale en ce qui concerne la communication des actes judiciaires et l'exécution des commissions rogatoires. L'Exposé des motifs du projet de loi constitue un commentaire autorisé de la Convention anglo-belge. Votre commission juge superflu d'y ajouter de longues considérations. Toutefois, elle croit utile d'insister sur la portée volontairement restreinte de l'accord diplomatique qui nous est soumis. Celui-ci, de même que la Convention de La Haye, n'a nullement pour objet de régler la « signification » proprement dite des actes judiciaires et extrajudiciaires, tant en matière de juridiction contentieuse qu'en matière gracieuse ou administrative, mais seulement leur mode de transmission, c'est à-dire leur communication. Quant à la signification des actes, elle demeurera régie par la loi

(1) Projet de loi, n° 58.

(2) La Commission permanente est composée de MM. Brunet, président, Buisset, Carton de Wiart, Desbée, de Wouters d'Oplinter, Fischer, Fortin, Helleputte, Hubin, Huysmans, Hymans, Janson, Piérard, Pouillet, Raemdonck, Renkin, Segers, Troolet, Van Cauwelaert, Vandervelde, Verachtert, Winandy.

nationale de l'État où les actes sont dressés. Mais, lorsque le destinataire réside sur le territoire de l'autre État contractant et que, pour lui assurer la remise d'un acte, l'intervention de cet État sera nécessaire, cette intervention sera accordée de la manière et sous les conditions déterminées par la Convention.

En ce qui concerne l'établissement des preuves, la convention distingue entre la commission rogatoire et une sorte d'enquête officieuse à laquelle il pourra être procédé, sans l'intervention des autorités de l'État où cette enquête aura lieu, par un agent diplomatique ou consulaire de l'État devant le tribunal duquel on devra faire usage de la preuve ou par une autre personne nommée par ce tribunal. La Commission rogatoire sera transmise par la voie consulaire avec la réserve que prévoit l'article 139 de la loi du 18 juin 1869 sur l'organisation judiciaire qui subordonne l'exécution des commissions rogatoires étrangères à l'autorisation du Ministre de la Justice. Quant à l'acte établi par une enquête officieuse, et qui ne constituera pas un véritable acte judiciaire (les intéressés pourront toujours se refuser à comparaître à une telle enquête), sa transmission, pas plus que sa rédaction, ne comporte l'intervention des autorités ou des officiers ministériels de l'État requis.

Si la Convention anglo-belge a cru devoir envisager et régler, par son article 14, ce mode de preuve, c'est parce que l'expérience a démontré qu'il pouvait être utile de laisser aux agents diplomatiques et aux consuls la faculté de recueillir librement des renseignements de nature à sauvegarder les intérêts des ressortissants de l'État qu'ils représentent. Mais l'article 30 de notre Constitution, qui stipule que le pouvoir judiciaire en Belgique ne peut être exercé que par les cours et tribunaux, exclut de façon absolue le droit pour un État étranger de charger un de ses agents de procéder en Belgique à une enquête qui aurait un caractère ou une valeur judiciaire. Aucune contrainte ne pourra donc être exercée, pas plus dans l'avenir que dans le passé, à l'égard des personnes, à quelque État qu'elles ressortissent, qui seraient invitées, soit à comparaître devant un tel enquêteur, soit à leur remettre une pièce ou un document quelconque. La circonstance que la Convention anglo-belge a prévu ce genre d'enquête officieuse ne donnera dorénavant à ces enquêtes aucune autre valeur que celle qui leur était reconnue jusqu'à ce jour.

L'acte du 21 juin 1922 ne s'applique pas aux Dominions, Colonies, Possessions ou Protectorats des deux États contractants, non plus qu'à l'Écosse et à l'Irlande, mais l'extension à ces territoires pourra se faire à toute époque par simple convention.

Il est à souhaiter, pour le progrès du droit et la facilité des rapports anglo-belges, que cette extension ne tarde pas à être envisagée de part et d'autre. Votre Commission des Affaires Étrangères exprime aussi le vœu que la Convention du 21 juin 1922 soit suivie d'autres accords de droit international privé entre notre pays et la Grande-Bretagne, portant notamment sur l'exécution réciproque des décisions judiciaires rendues dans les deux pays.

Le Rapporteur,
H. CARTON DE WIART.

Le Président,
E. BRUNET.

(N° 321.)

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 31 MEI 1925.

Wetsontwerp

tot goedkeuring der Engelsch-Belgische Overeenkomst aangaande het verzenden van gerechtelijke akten en aangaande het vaststellen der bewijzen ⁽¹⁾.

VERSLAG

NAMENS DE BESTENDIGE COMMISSIE VOOR DE BUITENLANDSCHE ZAKEN (2)
UITGEBRACHT DOOR DEN HEER **CARTON de WIART**.

MIJNE HEEREN,

De Overeenkomst, gesloten te Londen, den 21ⁿ Juni 1922, tusschen België en Groot-Brittannië en welke de Regeering aan de Kamers vraagt te willen goedkeuren, heeft ten doel, de bezwaren te verijdelen, welke kunnen voortvloeien uit de niet-toetreding van Groot-Brittannië tot de Overeenkomst van den Haag, d.d. 17 Juli 1915, waarbij de betrekkingen tusschen België en de meeste Europeesche landen geregeld worden in zake mededeeling der gerechtelijke akten en uitvoering der opdrachten tot onderzoek.

De Memorie van Toelichting van het wetsontwerp is een gezaghebbende verklaring van de Engelsch-Belgische Overeenkomst. Uwe Commissie acht het overbodig, er lange beschouwingen bij te voegen. Zij meent echter te moeten aandringen op de met inzicht beperkte draagwijdte van de ons voorgelegde diplomatieke overeenkomst. Deze heeft geenszins ten doel, de eigenlijk gezegde « beteekening » te regelen van de gerechtelijke en buitengerechtelijke akten, zoowel in zake van gedingbeslissende rechtsmacht als in zake van betwistingen of van bestuur, doch alleenlijk hunne wijze van verzending, te weten, hunne mededeeling. Wat de beteekening der akten betreft, zij wordt steeds beheerscht door de wetgeving van den Staat, op wiens grondgebied de akten worden opgemaakt. Wanneer echter de tusschenkomst

(1) Wetsontwerp, n° 58.

(2) De Bestendige Commissie bestaat uit de heeren Brunet, voorzitter, Buisset, Carton de Wiart, Destrée, de Wouters d'Oplinter, Fischer, Forthomme, Helleputte, Hubin, Huysmans, Hymans, Janson, Piérard, Pouillet, Raemdonck, Renkin, Segers, Troclet, Van Cauwelaert, Vandervelde, Verachtert, Winandy.

van een der verdragsluitende Staten zal noodig zijn om de overhandiging te verzekeren eener akte aan hem, voor wien die akte is bestemd, zal deze tusschenkomst worden verleend op de wijze en onder de voorwaarden door de Overeenkomst bepaald.

In zake het vaststellen der bewijzen, maakt de Overeenkomst onderscheid tusschen de opdracht tot onderzoek en een soort officieus onderzoek, waartoe kan worden overgegaan, zonder tusschenkomst van de overheidspersonen van den Staat waar dit onderzoek zal geschieden, door een diplomatieken of consulairen ambtenaar van den Staat, voor wiens rechtbank het bewijs moet worden aangebracht, of door een anderen door die rechtbank benoemden persoon. De opdracht tot onderzoek zal langs consulairen weg worden overgezonden mits het voorbehoud voorzien bij artikel 159 der wet van 18 Juni 1869 op de rechterlijke inrichting, welke de uitvoering van eene vreemde opdracht tot onderzoek afhankelijk stelt van de machtiging van den Minister van Justitie. Wat de akte betreft, voortvloeiende uit een officieus onderzoek, en die geen echte gerechtelijke akte zal uitmaken, (de betrokkenen zullen te allen tijde kunnen weigeren in dergelijk onderzoek te verschijnen), omvat hare overzending, zoo min als haar opstel, de tusschenkomst van de overheidspersonen of der ministerieele ambtenaren van den aangezochten Staat.

Indien de Engelsch-Belgische Overeenkomst, door haar artikel 11, dit soort van bewijs heeft opgevat en willen regelen, dan is het, omdat de ondervinding heeft geleerd dat het kan nuttig zijn, aan de diplomatieke en consulaire ambtenaren de gelegenheid te laten om vrij inlichtingen te verzamelen, van aard om de belangen te vrijwaren van de onderdanen van den Staat dien zij vertegenwoordigen. Doch, artikel 30 van onze Grondwet, waarbij wordt bepaald dat de rechterlijke macht, in België, slechts door de hoven en rechtbanken kan uitgeoefend worden, sluit op volstreekte wijze het recht uit voor een vreemden Staat om een zijner ambtenaren te gelasten, in België tot een onderzoek over te gaan, dat een gerechtelijk karakter of een gerechtelijke waarde zou hebben. Zoomin in 't vervolg als in 't verleden zal dus geen dwang mogen uitgeoefend worden jegens personen, tot welke nationaliteit zij ook mochten behooren, en die uitgenoodigd zijn, hetzij om voor zulk een onderzoeker te verschijnen, hetzij om aan dezen eenig stuk of document te overhandigen.

De omstandigheid, dat de Engelsch-Belgische Overeenkomst zulk een soort van officieus onderzoek heeft voorzien, zal, voortaan, aan zoodanig onderzoek geen andere waarde toekennen dan die welke het tot nog toe bezat.

De Overeenkomst van 21 Juni 1922 is niet van toepassing op de Dominions, Koloniën, Bezittingen of Protectoraten van beide verdragsluitende Staten, zoomin als op Schotland en Ierland, doch de toepassing op deze grondgebieden kan te allen tijde en door eenvoudige overeenkomst geschieden.

Het ware te wenschen, in het belang van het recht en voor het gemak der Engelsch-Belgische betrekkingen, dat deze uitbreiding van toepassing zoodra mogelijk van weerskanten kon in overweging worden genomen.

Uwe Commissie voor de Buitenlandsche Zaken drukt ook den wensch uit, dat de Overeenkomst van 21 Juni 1922 worde gevolgd van andere overeenkomsten van privaats internationaal recht tusschen ons land en Groot-Brittannië, hebbende namelijk tot voorwerp de wederkeerige tenuitvoering in beide landen gegeven rechterlijke beslissingen.

De Verslaggever,

H. CARTON DE WIART.

De Voorzitter,

BRUNET.

